

раније, али је сада, стицајем непремостивих околности, њихов начин деловања и размишљања доживео својеврсно фото-увећање.

Овде је важно дати примедбу. Поента није у томе да се не изрази алтернативно мишљење – напротив, требало би да га буде. Али како то да људи који оптужују своју домовину не одбијају државне награде и настављају да добијају државне уговоре?

И опет, поента није у томе да се култура затрпа званичним патриотизмом, учећи да се Отаџбина воли по наређењу – ово у старту изгледа лажно и одвратно. Поента је да нашој култури дамо шансу да буде руска, да се развија у складу са унутрашњом логиком и спољним изазовима, а не по пројекту „ефикасних менаџера”. Као што је писао Достојевски: „[...] ја сам тако саздан да не могу да живим без светиња, али бих ипак желео да светиње буду бар мало светије; зар не вреди обожавати их?” И заиста, где су ти идеали, где су смислови које даје човеку савремена руска култура? Да ли постоје?

Ново време диктира нове изазове, а ми смо обавезни да им одговоримо, што значи да има много посла. Укључујући и чишћење Отаџбине од буђи филистерства и баналности. Розанов је писао о „уметности крчме која се у све упија”. Буђ не продире унутра – она разједа. Међутим, овде није у питању чак ни крчма – тамо је више искрености већ бордел у који је срамота донети воду од ананаса.

Њега се не можете ослободити забранама и прогоном – нека цвета хиљаду цветова; много је важније пронаћи нова имена, дати нове смислове. Уосталом, цела ова специјална операција у Украјини треба да иде заједно са специјалном операцијом у самој Русији, где морамо да одбранимо и поново стекнемо свој идентитет.

КО ЈЕ У ТРОЈЦИ?

Пише: Андреј Ткачов

Василиј Шукшин има причу „Заустављен”. Њен главни јунак, совхозни механичар по имену Роман Звјагин, лежи на дивану после посла и слуша свог сина Валерку како учи своје лекције. Валерка је читао последњи одломак из „Мртвих душа”, многима познат из школе, о „птици тројки”. Учио је напамет.

„Зачули сте с висина познату песму па сте сложено и у исти мах напрегнули своје бронзане груди и, једва додирујући копита земљу, претворили се у пукe издужене линије које лете кроз ваздух. И све јури, Богом надахнуто! Русијо, где јуриш? Дај ми одговор! Нема одговора...”

Изненада, усред Гогољевих речи, изрецитованих дечјим гласом, механичару је синило: „А кога носе ти коњи? Тог ... Чичикова? Тог преваранта возе, који је путујући по крају откупљивао мртве душе. Ау, мајку му! То је та тројка!”

Мисао која се изненада пробије до свести, по правилу, не дозвољава човеку да мирно седи. И Роман Звјагин је појурио кроз село у потрази за паметним саговорником. Нашао је школског учитеља и почео да га опседа питањима.

Како то? Тројци сви уступају пут, народ се склања, а у тројци – преварант!

Учитељ је покушао да му објасни како је Гогољ био фасциниран магијом брзе вожње и повезао ову брзину са судбином Русије; и да Чичиков с тим нема везе. Гогољ га је оставио за други том, који је намеравао да напише. Али то није смирило Романа Звјагина. Присетио се да је пре тридесетак година и он бубао овај исти текст, али тада није размишљао: ко је у тројци? А сад је изненада синило: преварант у кочији, а пред њим капе бацају!

И оде он кући са овим чудним питањем, на које му нико неће дати јасан одговор. Његов син ће вероватно научити Гогољеве речи напамет и добити петицу. Али ето како изненадни увид може да погоди најнекњижевније личности! Заиста, кога то носе ти смели коњи, раздирући ваздух звоњавом звона? Зар стварно тог лопова Чичикова?

Чичиков је правио новац од ваздуха. Као сваки генијални преварант, подизао је са земље оно што нико пре њега није приметио и брзо трпао девизе у џеп. Умео је да заради на води из чесме и чистим сновима детета. На свему што постоји. Са пророчким инстинктом, Гогољ је претпоставио да будућност припада овом типу. Са кметством му је било тешко да се размахне. Потребно је нешто „хемизовати” да бисте постали један од јаких спахија. Али у другим временима ће се доказати.

Сад замислите да та иста птица тројка деведесетих година прошлог века улети у саму срж руске стварности. Исти Селифан на кочијама. Исти Петрушка лакеј. А господин, онај у кабинџи, има црте лица, рецимо, Јегора Гајдара. Или Анатолија Чубајса. Зар је тешко замислити Чичикова у овим маскама? Нимало. Интересовања ради, поново прочитајте вербални портрет Павла Ивановича у првом делу „Мртвих душа”. Рађају се занимљиве асоцијације.

Пошто је упао у наше деведесете, Павел Иванович Чичиков се више неће мучити да купи душу покојног столара Парамона или ковача Семјона. Он ће организовати ваучерску приватизацију и својим дебелим рукама зграбити водећа предузећа земље! Односно, уз помоћ лукавства и дрскости, муњевито ће узлетети са

нижих степеница друштвене лествице до самог врха, где један потез пера може коштати живота читаве генерације.

Да, кога све није носила руска птица тројка! У Грађанском рату су јој скинули горњи део, ставили иза „Максима”, и она се претворила у грозно оружје. И комесари су на њој јахали, и баћка Махно по Гуљај-Пољу витлао.

Била су времена кад је иза њеног прозора вирило округло лице Никите Сергејевича Хрушчова. И он је викао Селифану: „Пожури! Претекни!” – и додавао понеку сочну псовку.

И господа либерали, који верују у мудрост „свемоћног тржишта”, недавно су на тројци облетели целу непрегледну Отаџбину, моментално претворивши у приватно власништво оно што је народ деценијама градио.

Тако да се совхозни механичар из приче Василија Шукшина позабавио озбиљним питањем. Нема збора, Русија брзо јури. А на питање „Куда журиш?” – најчешће не одговара.

Најважнији, по свему судећи историјски задатак Русије јесте да – док је „попреко гледају и склањају се, уступајући јој пут, други народи и државе” – унутра у тројци, скривајући пуначке образе иза завеса, не седи преварант Чичиков и задовољно се цери.